

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 70

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

52 tomas

2009 m. kovo 24 d.

<u>Pranešimo Nr.</u>	Turinys	Puslapis
I <i>Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės</i>		
NUOMONĖS		
Taryba		
2009/C 70/01	2009 m. kovo 10 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2008–2011 m. Italijos stabilumo programos	1
2009/C 70/02	2009 m. kovo 10 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2008–2011 m. Lietuvos konvergencijos programos	8
2009/C 70/03	2009 m. kovo 10 d. Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2008–2010 m. Liuksemburgo stabilumo programos	13
II <i>Komunikatai</i>		
EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI		
Komisija		
2009/C 70/04	Neprieštaravimas praneštai koncentracijai (Byla COMP/M.5427 — Dexia Credit Local/Dexia Kommunalkredit Bank) ⁽¹⁾	19
2009/C 70/05	Leidimas teikti valstybės pagalbą remiantis EB sutarties 87 ir 88 straipsnių nuostatomis — Atvejai, kuriems Komisija neprieštarauja	20

LT

IV Pranešimai

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

Taryba

2009/C 70/06	Tarybos atliktų paskyrimų sąrašas — 2009 m. sausio ir vasario mėn. (socialinė sritis)	22
--------------	---	----

Komisija

2009/C 70/07	Euro kursas	24
--------------	-------------------	----

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

2009/C 70/08	Valstybių narių pranešama informacija apie valstybės pagalbą, suteiktą pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 dėl EB Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai ⁽¹⁾	25
--------------	--	----

V Skelbimai

KITI AKTAI

Komisija

2009/C 70/09	Paraiškos paskelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos 6 straipsnio 2 dalį	27
--------------	---	----

Klaidų ištaisymas

2009/C 70/10	Valstybių narių pripažintų natūralaus mineralinio vandens rūšių sąrašo klaidų ištaisymas (OL C 54, 2009 3 7)	32
--------------	--	----

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

TARYBA

TARYBOS NUOMONĖ

2009 m. kovo 10 d.

dėl atnaujintos 2008–2011 m. Italijos stabilumo programos

(2009/C 70/01)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2009 m. kovo 10 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Italijos stabilumo programą, kuri apima 2008–2011 m.
- (2) Be ilgą laiką stebimų struktūrinių trūkumų, dėl kurių keletą metų nebuvo galima užtikrinti patenkinamo našumo augimo, pasaulinis nuosmukis daro didelį poveikį Italijos ekonomikai, nežiūrint į tai, kad Italijos privačiojo sektoriaus išsiskolinimas nėra didelis, o dėl palyginti tvirtos finansų sistemos iki šiol pavyko kažkiek apsisaugoti nuo tiesioginio finansų krizės poveikio. Jau 2007 m. viduryje – daug anksčiau negu paastrėjo finansų rinkų krizė – Italijoje buvo gerokai sulėtėjęs realiojo BVP augimas. Antroje 2008 m. pusėje prasidėjo nuosmukis dėl mažėjančios vidaus paklausos ir eksporto. Svarbiausi artimiausio laikotarpio uždaviniai – atkurti įmonių ir vartotojų pasitikėjimą, užtikrinti galimybes gauti kreditą, visų pirma MVĮ, sudaryti sąlygas lengviau pritaikyti darbo rinką sprendžiant didėjančio nedarbo problemą ir gerinti našumo augimo ir didesnio kainų konkurencingumo sąlygas. Atsižvelgiant į labai didelę valdžios sektoriaus skolą ir susijusią palūkanų našta, Italijos Vyriausybės atsakas į šiuos sunkumus turi būti gerai apgalvotas, kad būtų išvengta didelio valstybės finansų būklės pablogėjimo. 2009 m. planuojamos fiskalinės politikos kryptys yra iš esmės neutralios. Atsižvelgdama

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Šiame tekste nurodytus dokumentus galima rasti šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

į tai, vyriausybė 2008 m. lapkričio mėn. patvirtino Europos ekonomikos atgaivinimo planą (EEAP) atitinkantį ekonomikos atgaivinimo priemonių paketą, kuriuo siekiama remti mažas pajamas gaunančius namų ūkius bei įmones ir kartu didinti valstybės investicijas. 2009 m. vasario mėn. patvirtintos papildomos priemonės, skirtos energiją taupančių ilgalaikio naudojimo prekių paklausai remti. Vis dėlto ekonomikos nuosmukis gerokai atsiliepia Italijos valstybės finansams.

- (3) Makroekonominiam scenarijuje, kuriuo grindžiama programa, numatyta, kad 2008 m. realusis BVP sumažės 0,6 %, o 2009 m. – 2 %. Tikimasi, kad realusis BVP ims šiek tiek augti 2010 m. – iki 0,3 %, o dar labiau padidės 2011 m. – iki 1 %. Šiose makroekonominėse projekcijose atsižvelgta į lapkričio 28 d. patvirtintas ekonomikos atgaivinimo priemones, kurių numatomas poveikis ekonomikai nėra įvertintas skaičiais. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽¹⁾, paskelbta po galutinio programos projekcijų pateikimo termino, galima teigti, kad ekonomikos augimas gali būti dar mažesnis, negu numatyta programoje. Taip pat atrodo, kad programoje pateiktos 2009 m. užimtumo projekcijos yra gana optimistinės, visų pirma dėl dirbtų valandų. Tačiau infliacijos projekcijos yra tikroviškos. Programoje numatytos infliacijos perspektyvos ir pamatinis nedidelis vieneto darbo sąnaudų augimas per vidutinės trukmės laikotarpį reiškia, kad bus šiek tiek ribojamas konkurencingumo mažėjimas, kuris Italijoje pasireiškė nuo dešimtojo dešimtmečio pabaigos.
- (4) Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinėje prognozėje apskaičiuota, kad 2008 m. valdžios sektoriaus deficitas padidėjo iki 2,8 % BVP, palyginti su siektinu 2,2 % deficitu, numatytu 2007 m. lapkričio mėn. atnaujintoje programoje. Didesnis nei planuota rezultatas gautas nepaisant teigiamo bazės efekto, nes šiuo metu apskaičiuotas 2007 m. deficitas yra 1,6 % BVP, palyginti su ankstesnėje programoje numatytu 2,4 % deficitu. Geresnė pradinė 2007 m. padėtis dėl 2008 m. pokyčių, iš dalies susijusių su nepalankiomis ekonominėmis sąlygomis, ne tik išsilygino, bet ir pablogėjo. Dėl didesnių palūkanų normų taip pat padidėjo skolos aptarnavimo išlaidos. Be to, kad jaučiamas ekonomikos nuosmukio poveikis, sumažėjęs pajamų augimas rodo, kad įgyvendinamos įvairios diskrecinės priemonės, t. y.: 2008 m. darbdavių pradėtas darbo mokesčių pleišto mažinimas (daugiausia dėl dirbančiųjų pagal neterminuotas darbo sutartis), kuris buvo planuotas 2007 m., visiškas pagrindinio gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto mokesčio panaikinimas ir kai kurių mokesčių mokėjimo terminų atidėjimas 2009 m., patvirtintas 2008 m. pabaigoje kartu su ekonomikos atgaivinimo priemonių paketu. Apskaičiuota, kad struktūrinis deficitas (t. y. pagal ciklą pakoreguotas deficitas atėmus vienkartinės ir kitas laikinas priemones), palyginti su 2007 m., padidėjo 0,5 procentinio punkto BVP. 2007 m. lapkričio mėn. atnaujintoje programoje numatytas 0,25 procentinio punkto pagerėjimas.
- (5) Pagal programą numatyta, kad 2009 m. deficitas padidės iki 3,7 % BVP ir bus didesnis už 3 % BVP pamatinę vertę, palyginti su 2,6 % BVP deficitu 2008 m. Tai skiriasi nuo 3,8 % deficitą projekcijos Komisijos tarnybų tarpinėje prognozėje. Didėjantis deficitas rodo automatinį stabilizatorių veikimą, o planuojamos fiskalinės politikos kryptys iš esmės neutralios. Visų pirma, manoma, kad pirminių išlaidų augimas, nors ir nedidelis vertinant pagal ankstesnius rezultatus (nominalia išraiška 3,1 %, palyginti su 4,5 % vidurkiu per 1999–2007 m. laikotarpį), gerokai pranoks nominaliojo BVP augimą. Gerokai sulėtės pajamų augimas, bet mažiau negu mokesčių bazė, o tai taip pat rodo, kad derinamos vienkartinės ir nuolatinės diskrecinės priemonės, patvirtintos ekonomikos atgaivinimo ir trejų metų fiskalinių priemonių paketuose, ir kad vyksta teigiami su socialinėmis įmokomis sietini pokyčiai. Dėl mažesnių palūkanų normų šiek tiek sumažėtų palūkanų išlaidos, nežiūrint į tai, kad bus didesnė skola, ir tai bus šioji parama valstybės finansams. Dėl šių pokyčių Komisijos tarnybų remiantis programoje pateikta informacija perskaiciuotas struktūrinis balansas, palyginti su 2008 m., padidėtų 0,25 procentinio punkto BVP.
- (6) Kalbant apie vidutinės trukmės biudžeto strategiją, programoje patvirtintas išipareigojimas siekti vidutinės trukmės tikslo – struktūriniu požiūriu subalansuoto biudžeto, tačiau nustatyti ne 2011 m., o kitą datą šiam tikslui pasiekti. Dėl ekonomikos nuosmukio bus vėliau įgyvendintas biudžeto konsolidavimo planas, įtrauktas į 2008 m. vasarą patvirtintą trejų metų fiskalinių priemonių paketą. Tame pakete numatytas išipareigojimas atlikti išlaidomis pagrįstą koregavimą yra pakartotas, visų pirma iš esmės patvirtinant atskirų išlaidų kategorijų vidutinės trukmės projekcijas ir įgyvendinimo priemones.

⁽¹⁾ Daugiausia atsižvelgiama ne tik į Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. prognozę, bet ir į kitą vėliau gautą informaciją.

Tačiau nors planuojama, kad ekonomikos atgaivinimo priemonių paketo poveikis biudžetui bus neutralus, vis dėlto jas įgyvendinant išlaidomis grindžiamas koregavimas bus šiek tiek atidėtas dėl 2009 m. didesnių investicijų ir vienkartinių išmokų namų ūkiams. Po 2009 m. planuojamo staigaus padidėjimo, pirminių išlaidų ir BVP santykis turėtų laipsniškai mažėti ir pasiekti panašų lygį, kuris buvo apskaičiuotas 2008 m., nes pagerės ekonominės sąlygos ir 2010–2011 m. planuojamas labai nedidelis augimas (nominalia išraiška vidutiniškai 0,8 %). Prognozuojama, kad 2008–2011 m. šiek padidės pajamų ir BVP santykis. Planuojama, kad nominalusis deficitas, kuris 2009 m. bus pasiekęs aukščiausią ribą, 2010 m. sumažės iki 3,3 % BVP, o 2011 m. – iki 2,9 % BVP. Prognozuojamas palūkanų išlaidų didėjimas nuo 2010 m. reiškia, kad turėtų sparčiau gerėti pirminis balansas. 2010 ir 2011 m. toliau gerės perskaiciuotasis struktūrinis balansas – bendrai 1 procentiniu punktu BVP. Planuojamą fiskalinį konsolidavimą 2010–2011 m. laikotarpiu apsunks labai didelė valdžios sektoriaus skola. 2008 m. padidėjusi iki kiek mažiau nei 106 % BVP (tai taip pat rodo, jog Italijos bankas dėl atsargumo kaupia likvidų turtą), 2009 ir 2010 m. bendroji valdžios sektoriaus skola turėtų ir toliau didėti iki didžiausios 112 % BVP ribos, o 2011 m. turėtų šiek tiek sumažėti – iki 111,6 %. Daugiausia šiuos pokyčius lems planuojami nedideli pirminiai pertekliai ir nedidelis nominaliojo BVP augimas. Programoje numatytas atsargų ir srautų koregavimas yra palyginti nedidelis, tačiau tai neapima galimo ekonomikos atgaivinimo priemonių pakete patvirtintos bankų kapitalo atkūrimo programos įgyvendinimo, nes ja dar nebuvo pasinaudota.

- (7) Per visą aptariamąjį laikotarpį deficito rezultatai gali būti didesni, negu numatyta programoje. Pirma, gali būti mažesnis ekonomikos augimas. Antra, atsižvelgiant į 2010–2011 m. planuojamą nedidelį pirminių išlaidų padidėjimą, reikia visais valdžios lygiais griežtai įgyvendinti išlaidomis grindžiamą koregavimą, numatytą 2008 m. vasarą patvirtiname trejų metų priemonių pakete. Trečia, programoje pateiktos socialinių įmokų projekcijos, ypač 2009 m., gali nepasitvirtinti ir dėl to, kad programoje pateikiamos gana palankios užimtumo augimo prielaidos. Galiausiai, 2009 m. biudžeto rezultatams poveikio gali turėti 2008 m. lapkričio mėn. patvirtintas ekonomikos atgaivinimo priemonių paketas ir 2009 m. vasario mėn. patvirtintos naujos fiskalinės skatinimo priemonės ilgalaikio naudojimo prekėms pirkti (neįtrauktos į programą), nors juos planuojama visiškai finansuoti. Dėl tų pačių priežasčių nuo 2009 m. skolos santykio raida gali būti ne tokia palanki kaip prognozuojama programoje. Galimos kapitalo injekcijos į bankų sektorių taip pat gali turėti įtakos bendrajam išiskolinimo santykiui.
- (8) Ilgalais visuomenės senėjimo poveikis Italijos biudžetui yra mažesnis už ES vidurkį, o dėl patvirtintų pensijų reformų pensijų išlaidos didėja mažiau negu vidutiniškai Europos Sąjungoje. Vis dėlto pensijų išlaidos, palyginti su visu BVP, ir toliau yra vienos didžiausių ES, o projekcijos grindžiamos prielaida, kad patvirtintos reformos bus visiškai įgyvendintos, visų pirma, kad nuo 2010 m. bus taikomi patikslinti aktuariniai koeficientai, visiškai atitinkantys įmokų principą, kuriuo pagrįsta reformuota pensijų sistema. Galima būtų svarstyti galimybę taikyti papildomas priemones – toliau ilginti pensinį amžių, ypač moterims. Tai leistų socialines išlaidas perskirstyti taip, kad būtų sukurta išsamesnė ir vienesnė bedarbio pašalpų sistema, kurią pasitelkus būtų skatinama dirbti ir būtų įgyvendinama veiksminga aktyvumo skatinimo politika. Programoje įvertinta 2008 m. biudžeto būklė, kuri yra blogesnė už pradinę būklę pagal ankstesnę programą, turėtų būti pakankama esamam skolos santykiui stabilizuoti, tačiau nepadės išlyginti planuojamo ilgalaikio visuomenės senėjimo poveikio biudžetui. Be to, esamas bendrosios skolos lygis gerokai viršija Sutartyje nurodytą pamatinę vertę. Vidutinės trukmės laikotarpiu pasiekus ir išlaikius didelį pirminį perteklių būtų galima sumažinti valstybės finansų tvarumui kylančią vidutinę riziką.
- (9) Pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga tobulinant fiskalinę sistemą – tai viena svarbiausių patikimos vidutinės trukmės išlaidomis grindžiamos koregavimo strategijos, pagrįstos didesniu valstybės išlaidų veiksmingumu ir efektyvumu, sąlygų. Įgyvendinant 2008 m. vasarą patvirtintą trejų metų fiskalinių priemonių paketą, gerinama vidutinės trukmės fiskalinė sistema nustačius kai kurių išlaidų metines viršutines ribas ir parengus išsamias priemones joms paremti. Biudžetinėms institucijoms tobulinti imtasi kelių kitų iniciatyvų. Racionalizuota valstybės biudžeto struktūra – įdiegta klasifikacija pagal programas, o tai leidžia geriau paskirstyti išteklius atsižvelgiant į valstybės politikos tikslus. Daugiau lankstumo suteikta šakinėms ministerijoms perskirstant išlaidų programų išteklius pagal prioritetus. Penkiose ministerijose atlikta eksperimentinė išlaidų peržiūra siekiant įvertinti valstybės išlaidų veiksmingumą, o dabar ketinama, kad tokia peržiūra taptų biudžetinės procedūros dalimi.

Sustiprinti Vidaus stabilumo pakto, kuriuo reglamentuojami fiskaliniai santykiai tarp įvairių valdžios lygių, įgyvendinimo mechanizmai. Pagaliau, imamasi svarbių veiksnių viešojo administravimo efektyvumui ir išlaidų veiksmingumui gerinti, be kita ko, skatinant racionaliau naudotis turimais ištekliais ir geriau atlyginant už nuopelnus. Be to, svarbiausias fiskalinio valdymo uždavinys – sukurti naują fiskalinio federalizmo sistemą, kuri užtikrintų vietos valdžios institucijų atskaitomybę ir skatintų veiksmingumą.

- (10) 2008 m. pabaigoje, reaguodamos į pasaulinę finansų krizę, Italijos valdžios institucijos patvirtino keletą priemonių, kuriomis siekiama apsaugoti indėlininkus ir išlaikyti reikalingą bankų kapitalo pakankamumą ir likvidumą. Jos leistų vyriausybei iki 2009 m. pabaigos skirti bankams kapitalo injekcijas tais atvejais, jei būtų kapitalo nepakankamumas, ir iki penkerių metų garantuoti naujus bankų išipareigojimus. Be to, pasiūlyta papildoma valstybės garantija mažmeniniams banko indėliams, dar labiau padidinant ir taip palyginti nemažą apsaugą, kurią Italija teikia pagal tarpbankinę indėlių draudimo sistemą (kiek didesnė nei 100 000 EUR kompensavimo suma). Galiausiai, siekiant sustiprinti bendrą sistemos pajėgumą finansuoti ekonominę veiklą, Ekonomikos ir finansų ministerijai leista garantuoti į biržų sąrašus įtrauktų patikimų bankų išleistas finansines priemones, kurios turėtų atitikti reguliuojamam kapitalui keliamus reikalavimus.

Valstybės intervencija, kuri programoje sudaro 10 mlrd. EUR (apie 0,7 % BVP), turėtų būti laikina, o ja besinaudojantys bankai privalo išipareigoti namų ūkiams ir MVĮ skolinti pagal atitinkamas sąlygas ir terminus.

- (11) Laikydamosi iš esmės neutralių fiskalinės politikos kryptį, vyriausybė ėmėsi EEAP atitinkančių priemonių ekonomikai remti, kurios sudarys maždaug 0,4 % BVP 2009 m. ir 0,2 % – 2010 m. Remiantis oficialiais skaičiavimais, šių priemonių poveikis biudžetui visiškai išlyginamas vienkartinėmis pajamomis ir kai kuriais nuolatiniais mokesčių padidinimais, daugiausia skirtais kovoti su mokesčių vengimu ir slėpimu. Priemonės disponuojamosioms namų ūkių pajamos remti ir vartotojų pasitikėjimui atkurti, be kitų, yra šios: vienkartinis grynųjų pinigų pervedimas mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams, bedarbio pašalpų skyrimas netipiniams darbuotojams ir kai kurių komunalinių paslaugų tarifų išaldymas. Parama įmonėms teikiama daugiausia atidedant mokesčių mokėjimo terminus ir mažinant įmonių pelno mokesčių našą. Mokesčių lengvatomis su veiklos rezultatais susietam darbo užmokesčiui mėginama skatinti našumą mažinant darbo sąnaudas. Galiausiai, vyriausybė siekia persikirstyti turimas ES arba nacionalines lėšas taip, kad būtų galima greičiau įgyvendinti prioritetinius infrastruktūros projektus. Priemonės yra tikslinės ir taikomos laiku, su sąlyga, kad pavyks paspartinti planuotas valstybės investicijas; dauguma šių priemonių yra laikinos. Taigi, užtikrinama (nors ne visiškai), kad jos gali būti atšauktos. Atsižvelgiant į labai didelį skolos santykį, šis priemonių paketas yra tinkamas atsakas į ekonomikos nuosmukį. Šiomis aplinkybėmis ir turint omenyje poreikį spręsti našumo problemas bei reikėtų gerinti išorės konkurencingumą, Italijai ypač svarbios struktūrinės reformos, įskaitant konkurencinės sistemos tobulinimą. Keliomis paskelbtomis struktūrinėmis priemonėmis, jei jos bus įgyvendinamos jau 2009 m., galima toliau remti ekonomikos atgaivinimą ir gerinti ekonomikos atsparumą. Tai, be kita ko, būtų iniciatyvos diegti pramonines inovacijas, skatinti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir taupyti energiją, taip pat mažinti administracinę našą. Dėl veiksnių, kurių neseniai ėmėsi socialiniai partneriai derybų dėl darbo užmokesčio sistemoms pakeisti (kurie remiami taikant pirmiau nurodytas fiskalines paskatas dėl su veiklos rezultatais susieto darbo užmokesčio), gali pavykti geriau suderinti darbo užmokesčio ir našumo augimą. Šios priemonės yra susijusios su vidutinės trukmės reformų darbotvarke ir šaliai skirtomis rekomendacijomis, kurias Komisija, remdamasi Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija, pasiūlė 2009 m. sausio 28 d.
- (12) Prognozuojama, kad 2009 m. deficitas toliau didės, o vėliau programos laikotarpiu turėtų palaipsniui mažėti. Tačiau norint, kad iki 2011 m. nominalusis deficitas būtų mažesnis už 3 % BVP, kaip numatyta programoje, reikės tvirtai išipareigoti laikytis fiskalinės drausmės ir būti pasirengus prireikus patvirtinti papildomas priemones. Programos laikotarpiu skolos santykis didės ir dar labiau nutols nuo pamatinės vertės.

- (13) Kiek tai susiję su elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų nustatytais duomenų pateikimo reikalavimais ⁽¹⁾, programoje pateikiami visi privalomi ir daugelis neprivalomų duomenų.

Daroma bendra išvada, kad 2009 m. fiskalinė politika ir ekonomikos atgaivinimo priemonių paketas atitinka Europos ekonomikos atgaivinimo planą (EEAP), ir galima laikyti, kad jos yra tinkamos, atsižvelgiant į labai didelį skolos santykį. Atsižvelgiant į su finansų krize susijusį didelį ekonomikos nuosmukį, numatoma, kad nominalusis deficitas 2009 m. gerokai padidės ir viršys 3 % BVP pamatinę vertę. 2010 ir 2011 m. programoje numatytas išlaidomis grindžiamas koregavimas, dėl kurio deficitas 2011 m. turėtų būti kiek mažesnis nei 3 % BVP vertė. Tačiau deficito tikslų programos laikotarpiu pasiekti gali nepavykti, nes ekonomikos augimas gali būti dar lėtesnis nei planuota. Be to, gali atsitikti taip, kad pirminių išlaidų nepavyks riboti kaip buvo planuota, nors taikant geresnę fiskalinę sistemą yra geresnės fiskalinės drausmės ir išlaidų veiksmingumo sąlygos. Numatoma, kad skolos santykis didės nuo 104,1 % BVP 2007 m. iki daugiau nei 111 % BVP programos laikotarpio pabaigoje. Bendrosios skolos santykis gali toliau didėti ir dėl galimų kapitalo injekcijų į bankų sektorių. Galiausiai, dideli struktūriniai trūkumai vis dar trukdo Italijoje užtikrinti tvarų našumo augimą ir kelia problemų šalies išorės konkurencingumui, o dabartinė socialinių išlaidų struktūra nėra palanki darbo rinkos pritaikymui.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą vertinimą, Italija raginama:

- i) įgyvendinti 2009 m. planuojamą fiskalinę politiką ir programos laikotarpiu ryžtingai vykdyti koregavimo planą, kad labai didelis skolos santykis pradėtų tolygiai mažėti ir būtų užtikrintas ilgalaikis valstybės finansų tvarumas;
- ii) toliau daryti pažangą gerinant fiskalinę valdymą ir toliau kurti naują fiskalinio federalizmo sistemą, kuria būtų užtikrinta vietos valdžios institucijų atskaitomybė ir gerinama fiskalinė drausmė;
- iii) toliau stengtis gerinti valstybės finansų kokybę daugiausia dėmesio skiriant išlaidų veiksmingumui ir jų struktūrai, taip pat socialines išlaidas perskirstant taip, kad būtų galima įgyvendinti išsamesnę ir vienosdesnę bedarbio pašalpų sistemą, kuria būtų skatinama dirbti ir būtų įgyvendinama veiksminga aktyvumo skatinimo politika, ir kad nekiltų pavojaus fiskalinio konsolidavimui procesui.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Realusis BVP (pokyti, %)	2009 m. vasario mėn. SP	1,5	- 0,6	- 2,0	0,3	1,0
	2009 m. sausio mėn. COM	1,5	- 0,6	- 2,0	0,3	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	1,9	1,5	1,6	1,7	1,8
SVKI infliacija (%)	2009 m. vasario mėn. SP	2,0	3,5	1,2	1,7	2,0
	2009 m. sausio mėn. COM	2,0	3,5	1,2	2,2	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	1,9	2,0	2,0	1,8	1,9

⁽¹⁾ Trūksta šių neprivalomų duomenų: išlaidų pagal funkcijas ir kai kurių išsamių duomenų apie valdžios sektoriaus skolos raidos pasiskirstymą.

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	1,7	0,3	- 2,3	- 2,7	- 2,5
	2009 m. sausio mėn. COM ⁽²⁾	1,8	0,3	- 2,3	- 2,7	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	- 0,6	- 0,6	- 0,6	- 0,6	- 0,6
Grynasis skolinimas ir (arba) skolinimasis, palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	- 1,6	- 1,6	- 1,3	- 1,1	- 0,9
	2009 m. sausio mėn. COM	- 1,6	- 2,2	- 1,3	- 1,5	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	- 1,3	- 0,8	- 0,6	- 0,4	- 0,2
Valdžios sektoriaus pajamos (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	46,6	46,4	46,8	46,8	46,6
	2009 m. sausio mėn. COM	46,6	46,4	46,5	46,5	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	46,2	46,3	45,9	45,8	45,7
Valdžios sektoriaus išlaidos (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	48,2	49,0	50,5	50,0	49,5
	2009 m. sausio mėn. COM	48,2	49,2	50,3	50,2	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	48,6	48,5	47,9	47,3	47,0
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	- 1,6	- 2,6	- 3,7	- 3,3	- 2,9
	2009 m. sausio mėn. COM	- 1,6	- 2,8	- 3,8	- 3,7	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	- 2,4	- 2,2	- 1,5	- 0,7	0,0
Pirminis balansas (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	3,4	2,5	1,3	1,9	2,6
	2009 m. sausio mėn. COM	3,4	2,3	1,0	1,2	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	2,5	2,6	3,4	4,2	4,9
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	- 2,4	- 2,7	- 2,6	- 1,9	- 1,6
	2009 m. sausio mėn. COM	- 2,5	- 2,9	- 2,7	- 2,4	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	- 2,0	- 1,9	- 1,2	- 0,4	0,2
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	- 2,5	- 2,9	- 2,7	- 2,0	- 1,7
	2009 m. sausio mėn. COM	- 2,6	- 3,1	- 2,8	- 2,5	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	- 2,2	- 2,0	- 1,3	- 0,5	0,2

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2009 m. vasario mėn. SP	104,1	105,9	110,5	112,0	111,6
	2009 m. sausio mėn. COM	104,1	105,7	109,3	110,3	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	105,0	103,5	101,5	98,5	95,1

Pastabos:

- (¹) Programose nurodytas gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.
- (²) Remiantis numatomu 1,1 %, 0,9 %, 0,6 % ir 0,7 % augimo potencialu atitinkamai 2007–2010 m.
- (³) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atėmus vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės sudaro 0,1 % BVP 2007 m., 0,2 % 2008 m. ir 0,1 % 2009–2011 m., visos mažinančios deficitą pagal naujausią programą ir Komisijos tarnybų sausio mėn. tarpinę prognozę.

Šaltinis:

Stabilumo programa (SP); Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai.

TARYBOS NUOMONĖ

2009 m. kovo 10 d.

dėl atnaujintos 2008–2011 m. Lietuvos konvergencijos programos

(2009/C 70/02)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) 2009 m. kovo 10 d. Taryba išnagrinėjo atnaujintą Lietuvos konvergencijos programą, kuri apima 2008–2011 m. laikotarpį.
- (2) Lietuvos ekonomikos augimas nuo 2003 m. daugiausia dėl vidaus paklausos nuolat didėjo, o 2008 m. pradėjo sparčiai lėtėti. Kiek tai susiję su valiutų valdyba, pinigų ir kreditavimo sąlygos 2008 m. sugriežtėjo, sustiprėjus šalies rizikos veiksniams ir toliau kylant realiajam efektyviajam valiutų keitimo kursui. Pastarojo laikotarpio spartus ekonomikos augimas sukėlė perkaitimo įtampą: makroekonominis disbalansas padidėjo, o infliacija ir išorės deficitas 2008 m. pirmajame pusmetyje pasiekė aukščiausią tašką. Darbo užmokesčio augimas gerokai pranoko našumo augimą, dėl to sumažėjo šalies konkurencingumas. Per visą ekonomikos klestėjimo laikotarpį vykdyta ekspansyvi fiskalinė politika ir nesukaupta atsargų siekiant pasirengti kintančioms ūkio ciklo sąlygoms. Didelis Lietuvos išorės disbalansas padidino jos pažeidžiamumą atsižvelgiant į griežtėjančias kreditavimo sąlygas pasaulyje ir lėtesnį eksporto rinkų augimą. Numatoma, kad pasaulinė finansų krizė ir menka išorės paklausa prisidės prie tolesnio vidaus paklausos ir ekonominio aktyvumo mažėjimo. Neatidėliotinas Lietuvos ekonominės politikos uždavinys – suvaldyti ekonomikos nuosmukį, kad būtų išsaugotas makroekonominis stabilumas. Atsižvelgdamos į būtinybę šalinti didelį šalies disbalansą, valdžios institucijos 2008 m. gruodžio mėn. priėmė fiskalinių ribojamųjų priemonių paketą siekdamas palengvinti koregavimo procesą ir padėti išlaikyti rinkos pasitikėjimą. Tokiu būdu turėtų būti apribotas ir valstybės biudžeto deficito didėjimas ekonomikos nuosmukio laikotarpiu.
- (3) Makroekonominiam scenarijuje, kuriuo grindžiama programa, nurodoma, kad realusis BVP 2008 m. padidėjo 3,5 %. Prognozuojama, kad 2009 m. jis staigiai sumažės 4,8 %, 2010 m. dar šiek tiek (0,2 %) mažės, o 2011 m. išaugs iki 4,5 %. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽²⁾, šis scenarijus pagrįstas patikimomis augimo prielaidomis iki 2009 m., bet vėlesniais metais jos labai palankios. Nuo 2010 m. augimo prielaidos yra optimistinės, atsižvelgiant į tai, kad prastėjančios šalių prekybos partnerių augimo perspektyvos ir vidaus paklausa Lietuvoje dėl suvaržytų kreditavimo sąlygų tikriausiai bus blogesnės ir truks ilgiau, nei numatoma programoje. 2011 m. numatytas gerokai per didelis potencialus augimas. Programoje pateikta 2009 m. infliacijos projekcija yra tikroviška, bet gali būti, kad ji per maža 2010 m., visų pirma dėl energijos kainų uždarius Ignalinos atominę elektrinę (planuojama 2009 m. pabaigoje) poveikio. Palyginti su Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpine prognoze, programoje planuojama, kad 2009 m. išorės disbalanso problema bus išspręsta kur kas greičiau dėl konvergencijos programoje numatomo didesnio vidaus paklausos sumažėjimo ir palankesnių eksporto rinkų pokyčių.

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. Šiame tekste nurodytus dokumentus galima rasti šioje tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Vertinime visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. prognozę, bet taip pat į kitą po to gautą informaciją.

- (4) Komisijos tarnybų tarpinėje prognozėje 2008 m. apskaičiuotas 2,9 % BVP valdžios sektoriaus deficitas, palyginti su ankstesnėje atnaujintoje konvergencijos programoje nustatytu siektinu 0,5 % BVP deficitu. Šis daug prastesnis negu numatyta rodiklis daugiausia atspindi nemažą išlaidų perviršį valstybės sektoriaus darbo užmokesčiui ir šeimoms bei pensininkams skirtiems socialiniams pervedimams tais metais priėmus politinius sprendimus, kurių poveikis neįtrauktas į 2008 m. biudžetą, taip pat šis rodiklis susijęs, nors kiek mažiau, su mažesnėmis, nei valdžios institucijos iš pradžių planavo, mokesčiais pajamomis, visų pirma dėl artėjant metų pabaigai staigiai lėtėjančios ekonominės veiklos. Išlaidos investicijoms ir ES lėšų įsisavinimas buvo mažesnio dydžio negu planuota.
- (5) 2008 m. gruodžio 9 d. į valdžią atėjusi naujoji vyriausybė patvirtino didelės apimties fiskalinio taupymo programą. Todėl į 2009 m. biudžetą, kurį Seimas patvirtino 2008 m. gruodžio 22 d., įtrauktos fiskalinio konsolidavimo priemonės, kuriomis siekiama atkurti rinkos pasitikėjimą ir apriboti valdžios sektoriaus finansavimo poreikius. Fiskalinis konsolidavimas pagrįstas visapusiška mokesčių reforma ir dideliu biudžeto išlaidų sumažinimu; numatoma, kad abi šios priemonės fiskaliniam konsolidavimui turės panašų poveikį. Biudžete užsibrėžtas tikslas, kad valdžios sektoriaus deficitas būtų 2,1 % BVP; jei nebūtų konsolidavimo priemonių, jis būtų kur kas didesnis. Mokesčių pakeitimais siekiama mokesčių našta perkelti iš tiesioginių į netiesioginius mokesčius ir iš darbo į kapitalo apmokestinimą ir išplėsti mokesčines bazę panaikinant lengvatas. Pagrindinės pajamų priemonės yra PVM ir akcizų padidėjimas 1 procentiniu punktu, gyventojų pajamų mokesčio tarifo sumažinimas 3 procentiniais punktais (ribočiau taikant pradinį neapmokestinamąjį pajamų dydį) ir įmonių pelno mokesčio tarifo padidėjimas 5 procentiniais punktais, taip pat daugelio PVM ir gyventojų pajamų mokesčio lengvatų panaikinimas ir mokesčines bazes išplėtimas, visų pirma į socialinės apsaugos sistemą įtraukiant daugiau asmenų. Programoje įvertinta, kad grynasis šių mokesčių pakeitimų poveikis bus maždaug 1,8 % BVP. Biudžete taip pat planuojama smarkiai sumažinti išlaidas (maždaug 2 % BVP), įskaitant valstybės sektoriaus darbo užmokesčių, kitas einamąsias išlaidas ir suplanuotas investicijas.

Tačiau tam tikras priemonės, kuriomis pagrįstas biudžetas, Seimas visiškai arba iš dalies atmetė, todėl jas reikia pakeisti naujomis priemonėmis. Apskaičiuota, kad bendrosios fiskalinės politikos kryptys 2009 m., vertinant pagal struktūrinio (t. y. pagal ciklą pakoreguoto atmetus vienkartinės ir kitas laikinąsias priemones) balanso sumažėjimą 3 % BVP, bus smarkiai ribojamojo pobūdžio ⁽¹⁾.

- (6) Pagrindinis programoje pateiktos vidutinės trukmės biudžeto strategijos tikslas – iki 2010 m. pasiekti vidutinės trukmės tikslą, kuris yra 1 % BVP struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas, o vėlesniais metais pasiekti, kad nominalusis biudžeto rodiklis būtų subalansuotas. Numatoma, kad nominalusis valdžios sektoriaus deficitas 2010 m. sumažės iki 1 % BVP, o 2011 m. nominalusis biudžeto rodiklis bus subalansuotas. Koregavimą įgyvendinti numatoma iš esmės padidinus pajamų ir BVP santykį ir šiek tiek sumažinus išlaidų ir BVP santykį. Vyriausybė pradėjo išsamesnę einamųjų išlaidų, įskaitant valstybės sektoriaus užimtumą, peržiūrą, kurios rezultatas galėtų būti papildomai sutaupytos lėšos vėlesniais metais pasiūlius mažinti išlaidas. Didesnį pajamų augimą daugiausia galima paaiškinti mokesčių pakeitimais, į kuriuos atsižvelgta 2009 m. biudžete. Tačiau programoje aiškiai pripažįstama, kad norint pasiekti programoje nurodytus biudžeto tikslus reikės papildomų priemonių, kurių vertė maždaug 0,5 % BVP 2010 m. ir maždaug 1,5 % BVP 2011 m.
- (7) Gresia didelė rizika, kad biudžeto rezultatai bus prastesni. Tai pasakytina apie visus programos metus: 2009 m. kyla pagrindinė rizika, kad pajamos galėtų būti daug mažesnės negu numatoma programoje – tai daugiausia susiję su rizika, kad dėl diskrecinių pajamų didinimo priemonių, visų pirma padidinus netiesioginius mokesčius, mokesčines pajamas nepadidės tiek, kiek planuojama programoje, ir kad ne visos siūlomos išlaidų mažinimo (ypač subsidijų ir atlyginimų valstybės sektoriaus darbuotojams) priemonės bus įgyvendintos; 2010 ir 2011 m. rizika kyla dėl to, kad numatomas fiskalinis konsolidavimas pagrįstas labai palankiomis augimo prielaidomis ir reikalingos papildomos priemonės biudžeto tikslams paremti.

⁽¹⁾ Programoje numatytas struktūrinis konsolidavimas maždaug 4 procentiniais punktais BVP prilygsta konsolidavimo priemonių paketo nominaliajai vertei. Tačiau jis skiriasi nuo struktūrinio balanso, kurį Komisijos tarnybos perskaičiavo remdamosi programoje pateikta informacija, daugiausia dėl to, kad skirtingai vertinamas potencialus augimas ir gamybos apimtys atotrūkis.

- (8) Ilgalaikis visuomenės senėjimo poveikis biudžetui yra mažesnis už ES vidurkį, nes jau vykdoma pensijų reforma. Tačiau 2008 m. biudžeto būklė (remiantis programoje pateiktais vertinimais) smarkiai pablogėjo, palyginti su pradine ankstesnėje programoje nurodyta būkle, dėl to visuomenės senėjimo poveikis biudžetui didina tvarumo atotrūkį. Pirminio biudžeto pertekliaus vidutinės trukmės laikotarpiu užtikrinimas, kaip numatyta programoje, padėtų mažinti valstybės finansų tvarumui kylančią vidutinę riziką.
- (9) Lietuvos vidutinės trukmės biudžeto sistema nepadėjo užkirsti kelio pastarųjų kelerių metų išlaidų perviršiui. Spartus pajamų augimas palengvino sąlygas pakartotinai didinti išlaidų tikslus, o rinkimų ciklas sukėlė papildomą įtampą šiai sistemai, kaip parodė pastarasis nominaliojo deficito rodiklio pablogėjimas. Siekiant tobulinti sistemą, 2007 m. lapkričio mėn. priimtas Fiskalinės drausmės įstatymas, kuriame visų pirma nustatyta išlaidų taisyklė. Tačiau įstatyme didžiausias dėmesys skiriamas metinio biudžeto rengimui ir vykdymui ir konkrečiai nenustatyta daugiau būtinų į ateitį orientuotų vidutinės trukmės elementų. Todėl dabartinė sistema vidutinės trukmės valstybės finansų planavimo ir kontrolės srityse veikia gana neveiksmingai. Dar yra galimybių tobulinti vidutinės trukmės viršutinių išlaidų ribų planavimą ir griežtinti privalomumą – tai padėtų apriboti išlaidų augimą. Be to, šia sistema būtina užtikrinti fiskalinį konsolidavimą ekonomikos pakilimo laikotarpiu, užkertant kelią situacijai, kai gavus papildomų pajamų didinamos išlaidos. Visas biudžeto sudarymo procesas, įskaitant tinkamą pranešimo apie faktines pajamas ir išlaidas tvarką, vis dar nepakankamai skaidrus, taip pat kiek tai susiję su biudžeto rodiklių pagal pinigų ir kaupimo principus palyginamumu.
- (10) Siekdamas stabilizuoti padėtį finansų sektoriuje, Lietuvos valdžios institucijos 2008 m. spalio mėn. indėlių draudimo garantiją nuo 22 000 EUR ekvivalento padidino iki 100 000 EUR ekvivalento, o indėlių garantijos koeficientas padidintas iki 100 %. Programoje pripažįstama galima rizika, susijusi su indėlių garantijomis, kai bendra garantuojama suma 2008 m. pabaigoje buvo maždaug 30 % BVP.
- (11) Atsižvelgdama į Europos ekonomikos atgaivinimo planą, dėl kurio Europos Vadovų Taryba susitarė gruodžio mėn., Lietuva patvirtino biudžeto politiką susidariusiam dideliame išorės ir vidaus disbalansui ištaisyti. Atsižvelgiant į būtinybę ištaisyti ekonominį disbalansą ir sunkumus gauti naujų lėšų priimtiniomis sąlygomis dėl rinkos rizikos vengimo, planuojamos 2009–2011 m. ribojamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptys yra tinkamas atsakas į makroekonominę ir biudžetinę situaciją. Pradėta visapusiška mokesčių reforma ir imtasi įvairių išlaidų mažinimo priemonių, įskaitant valstybės sektoriaus darbo užmokesčio mažinimą 2009 m. Be to, Lietuvos valdžios institucijos planuoja priimti visapusiškas priemones verslui remti mažinant administracinę naštą, didinant galimybes gauti finansavimą ir sudarant palankesnes eksporto ir investavimo sąlygas. Vienas iš prioritetų – modernizuoti sovietinius pastatus ir taip padidinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Lietuva siekia paspartinti (ir supaprastinti) ES struktūrinių fondų lėšų įsisavinimą – galimybės finansuoti tokias investicijas būtų labai padidintos pagal Komisijos pateiktus Europos ekonomikos atgaivinimo plano pasiūlymus. Šios priemonės yra susijusios su vidutinės trukmės reformų darbotvarke ir šaliai skirtomis rekomendacijomis, kurias Komisija, remdamasi Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija, pasiūlė 2009 m. sausio 28 d.
- (12) Lietuva priėmė konsolidavimo programą, kuria tinkamai reaguojama į būtinybę ištaisyti makroekonominį disbalansą. Tačiau gresia didelė rizika, kad biudžeto rezultatai bus prastesni. Be to, koregavimą reikėtų paremti papildomomis priemonėmis, ypač vėlesniais programos metais. Nors remiantis programa patikimumo ribos esant įprastiems cikliniams svyravimams laikomasi visais metais pradedant nuo 2009 m., to gali neužtekti, kad, atsižvelgiant į riziką, įskaitant rimtą ekonomikos nuosmukį, nebūtų viršyta 3 % riba 2009 ir 2010 m. Vertinant pagal struktūrinio (pirminio) balanso pokytį, numatoma, kad fiskalinės politikos kryptys 2009–2011 m. bus ribojamojo pobūdžio. Kadangi Lietuva dalyvauja VKM II ir būtina užtikrinti ekonomikos sąnaudų konkurencingumą, anksčiau spartus darbo užmokesčio augimas turi būti pakoreguotas.
- (13) Pagal duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus stabilumo ir konvergencijos programų elgesio kodekse, programoje pateikti visi privalomi ir daugelis neprivalomų duomenų ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Konkrečiai – nepateikti atsargų ir srautų koregavimo smulkesnių komponentų duomenys, su poveikiu potencialiajam augimui susiję vertinimai ir tam tikri ilgalaikio tvarumo duomenys.

Daroma bendra išvada, kad, anksčiau kelerius metus ekonomikai augus sparčiau už potencialą, Lietuvoje šiuo metu smarkiai mažėja vidaus paklausa. Gilėjanti pasaulinė finansų krizė ir mažėjanti išorės paklausa lemia didesnį ekonomikos nuosmukį. Ilgą laiką darbo užmokestis augo kur kas sparčiau už našumą, dėl to susilpnėjo šalies konkurencingumas ir sumažėjo galimybės ekonomikai atsigaivinti didinant eksportą. Valdžios sektoriaus balansas 2008 m. smarkiai pablogėjo – tai daugiausia susiję su ekspansine fiskaline politika. Programoje užsibrėžtas 2,1 % BVP siektinas deficitas 2009 m., vėliau laipsniškai mažėjantis nominalusis deficitas ir subalansuota būklė 2011 m. Atsižvelgiant į riziką, susijusią su makroekonominio scenarijumi ir nepakanama informacija apie priemones, reikalingas fiskaliniam konsolidavimui po 2009 m. paremti, gresia didelė rizika, kad programoje pateikti biudžeto rezultatai gali būti prastesni, o nominalusis deficitas 2009 m. ir 2010 m. gali viršyti 3 % BVP ribą, nors skolos santykis ir toliau bus patenkinamai mažesnis už 60 % BVP pamatinę vertę. Planuojamos ribojamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptys 2009–2011 m. yra tinkamas sprendimas atsižvelgiant į esamą disbalansą. Dabartinė biudžeto sistema vidutinės trukmės valstybės finansų, visų pirma išlaidų, planavimo ir kontrolės srityse veikia gana neveiksmingai.

Atsižvelgiant į šį vertinimą ir siekiant užtikrinti tvarią konvergenciją bei sklandų dalyvavimą VKM II, Lietuva raginama:

- i) įgyvendinti priemones, būtinas biudžeto tikslui įgyvendinti 2009 m., t. y. išlaidas suskirstyti pagal prioritetus ir toliau vykdyti tikslingą fiskalinį konsolidavimą vidutinės trukmės laikotarpiu;
- ii) apriboti valstybės sektoriaus darbo užmokestį siekiant sudaryti palankesnes sąlygas viso ūkio darbo užmokesčiui susiderinti su našumu ir padidinti sąnaudų konkurencingumą;
- iii) stiprinti biudžeto valdymą ir didinti skaidrumą tobulinant vidutinės trukmės biudžeto sistemą ir griežtinant išlaidų vykdymo drausmę.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Realusis BVP (pokytis, %)	2009 m. sausio mėn. KP	8,9	3,5	- 4,8	- 0,2	4,5
	2009 m. sausio mėn. COM	8,9	3,4	- 4,0	- 2,6	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	9,8	5,3	4,5	5,2	nėra duomenų
SVKI infliacija (%)	2009 m. sausio mėn. KP	5,8	11,2	5,4	3,6	- 0,1
	2009 m. sausio mėn. COM	5,8	11,1	5,6	4,8	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	5,8	6,5	5,1	3,6	nėra duomenų
Gamybos apimtys atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	7,1	5,4	- 2,8	- 5,7	- 4,0
	2009 m. sausio mėn. COM ⁽²⁾	7,7	6,6	- 0,5	- 4,8	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	3,3	1,5	- 0,4	- 1,3	nėra duomenų

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.
Grynasis skolinimas (skolinimasis), palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	- 12,7	- 10,2	- 1,8	- 4,7	- 5,7
	2009 m. sausio mėn. COM	- 13,2	- 10,7	- 4,8	- 4,7	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 12,5	- 12,7	- 14,5	- 15,4	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus pajamos (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	33,9	33,8	35,8	37,3	36,4
	2009 m. sausio mėn. COM	33,9	33,9	34,8	36,0	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	35,5	37,4	38,6	39,4	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus išlaidos (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	35,2	36,7	37,8	38,3	36,4
	2009 m. sausio mėn. COM	35,2	36,8	37,8	39,4	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	36,4	37,9	38,5	38,6	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	- 1,2	- 2,9	- 2,1	- 1,0	0,0
	2009 m. sausio mėn. COM	- 1,2	- 2,9	- 3,0	- 3,4	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 0,9	- 0,5	0,2	0,8	nėra duomenų
Pirminis balansas (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	- 0,5	- 2,3	- 1,2	0,0	1,1
	2009 m. sausio mėn. COM	- 0,5	- 2,2	- 2,0	- 2,3	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 0,1	0,3	0,9	1,4	nėra duomenų
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	- 3,1	- 4,4	- 1,3	0,5	1,1
	2009 m. sausio mėn. COM	- 3,3	- 4,6	- 2,9	- 2,1	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 1,8	- 0,9	0,3	1,1	nėra duomenų
Struktūrinis balansas ⁽²⁾ (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	- 2,6	- 4,9	- 1,8	0,1	1,1
	2009 m. sausio mėn. COM	- 2,7	- 4,6	- 2,9	- 2,1	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	- 1,2	- 0,9	0,3	1,1	nėra duomenų
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2009 m. sausio mėn. KP	17,0	15,3	16,9	18,1	17,1
	2009 m. sausio mėn. COM	17,0	17,1	20,0	23,3	nėra duomenų
	2007 m. gruodžio mėn. KP	17,6	17,2	15,0	14,0	nėra duomenų

Pastabos:

(1) Programose nurodytas gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.

(2) Remiantis numatomu 6,1 %, 4,5 %, 2,8 % ir 1,8 % potencialiu augimu atitinkamai 2007–2010 m.

(3) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atmetus vienkartinės ir kitas laikinąsias priemones. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės sudaro 0,6 % BVP 2007 m.; jos didina deficitą 0,5 % 2008 m., 0,5 % 2009 m. ir 0,5 % 2010 m.; vadovaujantis naujausia programa jos visos yra deficitą mažinančios ir 2007 m. sudaro 0,6 % BVP; pagal Komisijos tarnybų sausio mėn. tarpinę prognozę jos yra deficitą didinančios.

Šaltinis:

Konvergencijos programa (KP); Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai.

TARYBOS NUOMONĖ**2009 m. kovo 10 d.****dėl atnaujintos 2008–2010 m. Liuksemburgo stabilumo programos**

(2009/C 70/03)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 5 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos rekomendaciją,

pasikonsultavusi su Ekonomikos ir finansų komitetu,

PATEIKĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

- (1) [2009 m. kovo 10 d.] Taryba išnagrinėjo atnaujintą Liuksemburgo stabilumo programą, kuri apima 2008–2010 m. laikotarpį ⁽²⁾.
- (2) Dėl pasaulinio ekonomikos nuosmukio ir finansų krizės ekonominė veikla labai sulėtėjo: realusis BVP augimas nuo 5,2 % 2007 m. sumažėjo iki maždaug 1 % 2008 m. Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinėje prognozėje numatyta, kad 2009 m. ekonominės veiklos apimtis sumažės 0,9 %: Liuksemburgo ekonomikai, kuri yra labai atvira ir tuo pačiu priklausoma nuo savo finansų sektoriaus veiklos rezultatų, stiprų smūgį suduos planuojamas pasaulinės prekybos apimtys sumažėjimas ir finansų krizė, o valdžios sektoriaus išlaidos ir tam tikru mastu privatusis vartojimas bus vieninteliai augimą skatinantys veiksniai. Nuosmukio sąlygomis pagrindiniai politikos uždaviniai yra susiję su finansų sektoriumi, kurio veiklos pobūdis labai tarptautinis, ir su vidaus paklausos skatinimu. Nuosmukis turės didelį poveikį valstybės finansams: numatoma, kad vietoj planuoto didelio pertekliaus 2008 m., 2009 m. susidarys deficitas, kuris padidės 2010 m. Prognozuojant tokį valdžios sektoriaus balanso pablogėjimą taip pat atsižvelgta į paramos priemonių, kurių nuspręsta imtis pastaraisiais mėnesiais, poveikį; tos priemonės iš esmės apima sprendimus žymiai sumažinti mokesčius, pirmiausia gyventojų pajamų mokesčių, taip pat gerokai sparčiau įgyvendinti valdžios sektoriaus investicijų projektus. Atsižvelgiant į palankią pradinę biudžeto būklę ir labai žemą valstybės skolos lygį, šios priemonės yra tinkamos ir vertinamos palankiai.
- (3) Pagal programos makroekonominį scenarijų, kuris patikslintas papildyme, numatoma, kad realiojo BVP augimas sulėtės nuo 5,2 % 2007 m. iki 1 % 2008 m.; 2009 m. realusis BVP sumažės 0,9 %, o 2010 m. kiek atsigaus ir padidės 1,4 %. Remiantis šiuo metu turima informacija ⁽³⁾, šis scenarijus pagrįstas patikimomis 2008–2010 m. augimo prielaidomis. Jis visiškai atitinka Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinę prognozę. Programoje pateiktos infliacijos ir darbo užmokesčio raidos projekcijos taip pat yra tikroviškos.
- (4) Programos papildyme apskaičiuotas 2008 m. valdžios sektoriaus biudžeto

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1. šiame tekste nurodytus dokumentus galima rasti tinklavietėje: http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Pradinė 2008 m. spalio mėn. programa apėmė 2008–2011 m. laikotarpį. Tačiau vasario 2 d. Liuksemburgo valdžios institucijos pateikė papildymą, kuriame pateiktas makroekonominis ir biudžeto scenarijus iš esmės skiriasi nuo pradinio ir jį pakeičia, tačiau apima tik 2008–2010 m. laikotarpį. Todėl Komisijos tarnybos 2011 m. makroekonominio scenarijaus ir biudžeto tikslų įvertinti negalėjo.

⁽³⁾ Vertinime visų pirma atsižvelgiama į Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. prognozę, taip pat į kitą vėliau gautą informaciją.

perteklius – 2 % BVP, palyginti su 0,8 % BVP, kurio siekta pagal ankstesnę atnaujintą stabilumo programą. Ši kur kas geresnė nei planuota rezultata, palyginti su ankstesne atnaujinta programa, daugiausia lėmė bazės efektas, pasireiškęs padidinus ankstesnį 2007 m. valdžios sektoriaus perteklius rodiklį nuo 1 % BVP iki 3,2 % BVP iš esmės dėl neplanuotų pajamų. 2008 m. šią geresnę nei planuota pradinę būklę iš dalies atsverė didesnis nei tikėtasi išlaidų, ypač valdžios sektoriaus vartojimo ir investicijų, taip pat socialinių pervedimų, augimas. Spartesnį nei planuota valdžios sektoriaus vartojimo didėjimą iš dalies galima paaiškinti tuo, kad plečiant Liuksemburgo universiteto ir kitų viešųjų mokslinių tyrimų centrų veiklą priimta naujų darbuotojų.

- (5) Programoje planuojama, kad valdžios sektoriaus balansas blogės nuo 2 % BVP pertekliaus 2008 m. iki 0,6 % BVP deficito 2009 m. Tai iš dalies galima paaiškinti ekonominės veiklos sulėtėjimo poveikiu ir su tuo susijusiu įprastu savaiminių stabilizatorių veikimu, ypač kiek tai susiję su mokestinėmis pajamomis iš finansų sektoriaus. Dar viena 2009 m. deficito priežastis – 2009 m. biudžete patvirtintos diskrecinės priemonės, įskaitant tas, kurių nuspręsta imtis reaguojant į ekonomikos nuosmukį ir vadovaujantis Europos ekonomikos atgaivinimo planu; šios priemonės sudaro 1,75 % BVP. 2009 m. biudžete numatyta žymiai mažinti mokesčius, pirmiausia gyventojų pajamų mokestį (mažinimo vertė *ex ante* sudaro maždaug 1,25 % BVP), o tam tikrus 2010 m. numatytus valdžios sektoriaus investicijų projektus planuojama paankstinti. Planuojama, kad 2009 m. pajamos sumažės maždaug 0,5 procentinio punkto BVP. Šį rezultatą galima paaiškinti taip: 1 procentiniu punktu BVP sumažės pajamos iš tiesioginių mokesčių dėl mokesčių sumažinimo ir dėl krizės poveikio, o socialinių įmokų ir turto pajamos padidėtų po maždaug 0,25 procentinio punkto BVP dėl perkėlimo, kurį lėmė vis dar didelis užimtumo augimas iki 2008 m. pabaigos ir palūkanos, gautos už finansų sektoriui remti suteiktas paskolas. Tuo pat metu planuojama, kad 2009 m. valdžios sektoriaus išlaidos padidės 2,25 procentinio punkto BVP, iš esmės todėl, kad labai padidės valdžios sektoriaus vartojimas ir investicijos, taip pat socialiniai pervedimai – jie padidės iš dalies dėl to, kad mokesčių lengvata už vaikus pakeista mokesčių kreditų sistema, taip pat dėl šiais metais prognozuojamo didesnio nedarbo.
- (6) Pagal programos projekcijas, valdžios sektoriaus nominalusis deficitas toliau blogės 0,3 % BVP iki 1,2 % BVP. Liuksemburgo vidutinės trukmės biudžeto tikslas – struktūrinis (t. y. pagal ciklą pakoreguotas, atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones) 0,75 % BVP deficitas. Pagal programos makroekonominį scenarijų ir biudžeto projekcijas šio vidutinės trukmės tikslo planuojama visiškai laikytis per visą programos laikotarpį: struktūrinis balansas, perskaičiuotas remiantis programoje pateikta informacija ir pagal bendrai sutartą metodiką, turėtų išlikti teigiamas – šiek tiek sumažėti nuo 0,6 % BVP pertekliaus 2009 m. iki 0,4 % BVP pertekliaus 2010 m. Planuojama, kad bendroji valstybės skola, padvigubėjusi nuo 7 % BVP 2007 m. iki 14,4 % BVP 2008 m. dėl sisteminės svarbos užsienio bankų dukteriniams bankams Liuksemburge suteiktų paskolų finansavimo, padidės iki 15 % BVP 2009 m. ir iki 17 % BVP 2010 m. Tačiau nepaisant padvigubėjimo 2008 m., skola išliks mažiausia euro zonoje.
- (7) Programoje numatyta su biudžeto projekcijomis susijusi rizika atrodo iš esmės subalansuota. Viena vertus, esama blogesnio makroekonominio scenarijaus rizikos. Visų pirma privatusis vartojimas gali pasirodyti ne toks atsparus kaip prognozuojama. Be to, krizės poveikis mokestinėms pajamoms, ypač iš finansų sektoriaus, gali būti net didesnis nei dabar numatoma. Kita vertus, 2008 m. rezultatai gali būti geresni nei planuojama programoje (kaip jau atsitiko 2007 m.), nes žinoma, kad Liuksemburgo biudžeto projekcijos paprastai būna atsargios.
- (8) Pagrindinė Liuksemburgo valstybės finansų problema tebėra jų ilgalaikio tvarumo užtikrinimas, atsižvelgiant į prognozes, kad labai padidės su visuomenės senėjimu susijusios valstybės išlaidos, ir į faktą, kad šiam klausimui spręsti iki šiol nesimta jokių priemonių: ilgalaikis visuomenės senėjimo poveikis biudžetui yra vienas didžiausių ES, o jam įtakos pirmiausia turi planuojamas labai didelis pensijų išlaidų padidėjimas. Programoje numatyta 2008 m. biudžeto būklė, kuri yra geresnė už ankstesnėje programoje numatytą pradinę būklę, nedidelis skolos santykis, socialinės apsaugos sektoriuje sukauptas didelis turtas ir struktūrinis pirminis perteklius padeda atsverti planuojamą ilgalaikį visuomenės senėjimo poveikį biudžetui. Tačiau to nepakanka labai padidėsiančioms su visuomenės senėjimu susijusioms išlaidoms padengti. Užtikrinus didelį pirminį perteklių vidutinės trukmės laikotarpiu

ir, kaip pripažino valdžios institucijos, įgyvendinus priemones, kuriomis būtų siekiama sustabdyti didelį su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų augimą, be kita ko padidinant faktinį išėjimo į pensiją amžių, būtų galima sumažinti vidutinės trukmės riziką valstybės finansų tvarumui. Rizika tvarumui, kylanti dėl pastaraisiais mėnesiais įvykdytų paramos finansų sektoriui operacijų, šiuo metu neatrodo didelė, nepaisant dėl tų operacijų labai padidėjusios valstybės skolos, net jei potencialūs išsipareigojimai galėtų būti palyginti dideli dėl labai didelės finansų sektoriaus apimties. Be to, didelę šioms paramos operacijoms skirtą išlaidų dalį (ar netgi jas visas) ateityje būtų galima susigrąžinti.

- (9) Liuksemburgo valstybės finansų struktūra yra palyginti gera: valdžios sektoriaus išlaidos ir mokesčių našta palyginti maži, o išlaidų ir pajamų sistemos, palyginti su kitų valstybių narių sistemomis, gana veiksmingos. Visų pirma valdžios sektoriaus vartojimas ir pajamų mokesčiai iš darbinės veiklos yra palyginti maži, tuo tarpu valstybės investicijos – vienos iš didžiausių visoje ES.
- (10) Siekdama stabilizuoti padėtį finansų sektoriuje, Liuksemburgo Vyriausybė 2008 m. rugsėjo ir spalio mėn. nusprendė suteikti iš viso 2,776 mlrd. EUR vertės (7,6 % BVP) konvertuojamąją paskolą vietiniams dviejų didelių užsienio bankų dukteriniams bankams. Siekiant vienam iš šių bankų sudaryti geresnes sąlygas gauti lėšų, taip pat nuspręsta garantuoti naujus jo prisiimtus išsipareigojimus instituciniams investuotojams, nustatant maksimalų trejų metų grąžinimo terminą. Galiausiai, indėlininkų pasitikėjimui atkurti pagal indėlių garantijų sistemą apdraudžiama suma padidinta nuo 20 000 EUR iki 100 000 EUR vienam indėliui. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad valdžios sektorius turi daug finansinio turto, kuris susikaupė pastaraisiais dešimtmečiais nuolat registruojant biudžeto perteklių ir dar labiau padidėjo 2008 m. pabaigoje suteikus paskolas minėtų dviejų užsienio bankų dukteriniams bankams. 2008 m. šis turtas sudarė maždaug 32 % BVP, kurio maždaug trečdalis priklauso centrinei valdžiai ir du trečdaliai socialinės apsaugos sistemai. Taigi, grynoji valdžios sektoriaus finansinė būklė yra iš esmės teigiama.
- (11) Dėl tam tikrų fiskalinės paramos priemonių sprendimas jau buvo priimtas 2009 m. biudžete, kuris parengtas prieš pagilėjant finansų krizei. Šios priemonės – daugiausia pajamų mokesčio sumažinimas, pagal programos skaičiavimus sudarantis maždaug 1,2 % BVP. Biudžete taip pat numatyta sumažinti įmonių pelno mokesčio tarifą – tai turės įtakos pajamoms nuo 2010 m. Be to, vadovaudamasis Europos ekonomikos atgaivinimo planu, dėl kurio Europos Vadovų Taryba susitarė gruodžio mėn., Liuksemburgas patvirtino kitas paramos priemones, iš kurių svarbiausios susijusios su valdžios sektoriaus investicijų spartinimu ir subsidijomis, kuriomis skatinama pirkti energiją taupančias ilgalaikio vartojimo prekes ir investuoti į energijos taupymo priemones. Be to, iki 2009 m. pabaigos valstybė kompensuos darbdavių mokamą bedarbio išmokos dalį ne visą darbo dieną trunkančio nedarbo atveju. Šios skatinamosios priemonės iš viso sudarys maždaug 1,75 % BVP. 2008 m. užregistruotas nemažas perteklius ir labai žemas valstybės skolos lygis lėmė tai, kad Liuksemburgo galimybės imtis fiskalinių priemonių yra ypač didelės. 2009 ir 2010 m. skatinamųjų fiskalinių priemonių paketas – tinkamas atsakas į dabartinį ekonomikos nuosmukį, nors didelė skatinamųjų priemonių dalis neturėtų būti laikinos priemonės, visų pirma pajamų mokesčio sumažinimas, kuriuo iš pradžių buvo siekiama kompensuoti nuo 2001 m. neatliktą pajamų mokesčio laiptelių indeksavimą. Liuksemburgas taip pat ėmėsi ir ateinančiais metais dar imsis papildomų priemonių, kad sukurtų patrauklesnę ekonominę aplinką ir įgyvendintų energijos ir klimato kaitos priemonių paketą. Šios priemonės yra susijusios su vidutinės trukmės reformų darbotvarke, kurią Komisija pasiūlė 2009 m. sausio 28 d. pagal Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją.
- (12) Prognozuojama, kad pagal bendrai sutartą metodiką apskaičiuotas struktūrinis balansas ir toliau bus perteklinis, sumažės nuo 1,5 % BVP 2008 m. iki 0,6 % BVP 2009 m. ir 0,4 % BVP 2010 m. Taigi fiskalinės politikos bendros kryptys 2009 m. yra ekspansinės ir atspindi Liuksemburgo Vyriausybės atsaką į nuosmukį, o 2010 m. – šiek tiek ekspansinės, nors struktūrinio balanso pokyčiai yra kiek mažesni nei pradėtos vykdyti skatinamosios priemonės. Numatoma, kad vidutinės trukmės tikslo bus laikomasi per visą programos laikotarpį.

- (13) Atsižvelgiant į duomenų pateikimo reikalavimus, nustatytus elgesio kodekse dėl stabilumo ir konvergencijos programų, programoje pateikiami ne visi privalomi ir neprivalomi duomenys ⁽¹⁾. Be to, programos papildyme, kuriuo iš dalies pakeičiamas pradinis makroekonominis ir biudžeto scenarijus, nėra 2011 m. projekcijų ⁽²⁾.

Daroma bendra išvada, kad atsižvelgiant į patikimą pradinę biudžeto būklę, stabilumo programos papildyme pateiktos priemonės, kurių nuspręsta imtis reaguojant į nuosmukį, yra tinkamos ir turėtų būti vertinamos palankiai. Jos iš esmės atitinka Europos ekonomikos atgaivinimo plano principus (yra tikslinės, laikinos ir taikomos laiku), net jeigu neplanuojama, kad pajamų mokesčio sumažinimas, dėl kurio sprendimas priimtas prieš pagilėjant krizei, bus laikinas. Dėl planuojamo didelio ekonomikos nuosmukio ir priemonių, kurių nuspręsta imtis į jį reaguojant, kelerius metus buvusį valdžios sektoriaus biudžeto perteklių 2009 m. pakeis deficitas, bet jis išliks žymiai mažesnis už pamatinę 3 % vertę, o vidutinės trukmės tikslo planuojama laikytis per visą programos laikotarpį. Su programos biudžeto tikslais siejama rizika yra iš esmės subalansuota. Tačiau susirūpinimą ir toliau kelia ilgalaikis valstybės finansų tvarumas – valstybės finansams ateinančiais dešimtmečiais teks ypač didelė našta, nes prognozuojama, kad su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų padidėjimas bus vienas didžiausių visoje ES.

Atsižvelgiant į pirmiau pateiktą vertinimą ir prognozuojamą labai didelį su visuomenės senėjimu susijusių išlaidų padidėjimą ateinančiais dešimtmečiais, Liuksemburgas raginamas:

- i) įgyvendinti fiskalinius planus, įskaitant skatinamąsias priemones, atsižvelgiant į EEAP ir pagal Stabilumo ir augimo pakto nuostatas;
- ii) didinti ilgalaikį valstybės finansų tvarumą ir tuo tikslu įgyvendinti struktūrinių reformų priemones, ypač pensijų srityje.

Pagrindinių makroekonominių ir biudžeto projekcijų palyginimas

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Realusis BVP (pokytis, %)	2008 m. spalio mėn. SP	5,2	1,0	- 0,9	1,4
	2009 m. sausio mėn. COM	5,2	1,0	- 0,9	1,4
	2007 m. lapkričio mėn. SP	6,0	4,5	5,0	4,0
SVKI infliacija (%)	2008 m. spalio mėn. SP	2,7	4,1	0,6	2,5
	2009 m. sausio mėn. COM	2,7	4,1	0,6	2,5
	2007 m. lapkričio mėn. SP	2,3	2,0	2,1	2,1
Gamybos apimties atotrūkis ⁽¹⁾ (% potencialiojo BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	3,2	1,1	- 2,5	- 3,8
	2009 m. sausio mėn. COM ⁽²⁾	3,2	1,1	- 2,3	- 3,5
	2007 m. lapkričio mėn. SP	0,5	0,1	0,2	- 0,8

⁽¹⁾ Konkrečiai, nėra duomenų apie balansą pagal sektorius, išskyrus valdžios sektorių.

⁽²⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „informacija apie priemones šalies biudžeto lėšų perviršio/deficito santykio ir skolos santykio srityje ir [...] pagrindines ekonomines prielaidas turi būti pateikiama kiekvienais metais ir turi apimti ne tik einamuosius ir praėjusius metus, bet taip pat ne mažiau kaip trejus sekančius metus“.

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Grynasis skolinimas (skolinimasis), palyginti su kitomis pasaulio šalimis (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
	2009 m. sausio mėn. COM	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
	2007 m. lapkričio mėn. SP	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų	nėra duomenų
Valdžios sektoriaus pajamos (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	41,0	43,2	42,8	42,8
	2009 m. sausio mėn. COM	41,0	43,6	44,0	42,9
	2007 m. lapkričio mėn. SP	38,5	37,8	37,9	37,8
Valdžios sektoriaus išlaidos (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	37,8	41,2	43,4	44,3
	2009 m. sausio mėn. COM	37,8	40,6	43,5	44,3
	2007 m. lapkričio mėn. SP	37,5	36,9	36,9	36,6
Valdžios sektoriaus balansas (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	3,2	2,0	- 0,6	- 1,5
	2009 m. sausio mėn. COM	3,2	3,0	0,4	- 1,4
	2007 m. lapkričio mėn. SP	1,0	0,8	1,0	1,2
Pirminis balansas (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	3,5	2,3	- 0,3	- 1,2
	2009 m. sausio mėn. COM	3,5	3,3	1,0	- 0,9
	2007 m. lapkričio mėn. SP	1,2	1,1	1,2	1,5
Pagal ciklą pakoreguotas balansas ⁽¹⁾ (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	1,6	1,5	0,6	0,4
	2009 m. sausio mėn. COM	1,6	2,4	1,6	0,3
	2007 m. lapkričio mėn. SP	0,7	0,8	0,9	1,6
Struktūrinis balansas ⁽³⁾ (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	1,6	1,5	0,6	0,4
	2009 m. sausio mėn. COM	1,6	2,4	1,6	0,3
	2007 m. lapkričio mėn. SP	0,7	0,8	0,9	1,6

		2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.
Bendroji valdžios sektoriaus skola (% BVP)	2008 m. spalio mėn. SP	7,0	14,4	14,9	17,0
	2009 m. sausio mėn. COM	7,0	14,4	15,0	15,1
	2007 m. lapkričio mėn. SP	6,9	7,1	7,2	7,0

Pastabos:

- (¹) Programose nurodytas gamybos apimtys atotrūkis ir pagal ciklą pakoreguotas balansas pagal Komisijos tarnybų perskaičiavimus remiantis programose pateikta informacija.
- (²) Remiantis numatomu 4,2 %, 3,2 %, 2,7 % ir 2,8 % potencialiu augimu atitinkamai 2007–2007 m.
- (³) Pagal ciklą pakoreguotas balansas atmetus vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės yra 0 % BVP 2009, 2010 ir 2011 m. pagal naujausią programą ir Komisijos tarnybų sausio mėn. tarpinę prognozę.

Šaltinis:

Stabilumo programa (SP); Komisijos tarnybų 2009 m. sausio mėn. tarpinės prognozės (COM); Komisijos tarnybų skaičiavimai.

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

KOMISIJA

Neprieštaravimas pranešai koncentracijai**(Byla COMP/M.5427 — Dexia Credit Local/Dexia Kommunalkredit Bank)****(Tekstas svarbus EEE)**

(2009/C 70/04)

2009 m. kovo 12 d. Komisija nusprendė neprieštarauti dėl pavadinime praneštos koncentracijos ir paskelbti ją suderinama su bendrąja rinka. Šis sprendimas priimamas remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 139/2004 6 straipsnio 1 dalies b punktu. Visas šio sprendimo tekstas yra anglų kalba. Sprendimas bus viešai paskelbtas tada, kai iš jo bus pašalinta profesinė paslaptimi laikoma informacija. Sprendimą bus galima rasti:

- Europa interneto svetainės konkurencijos skiltyje (<http://ec.europa.eu/comm/competition/mergers/cases/>). Ši svetainė suteikia galimybę rasti atskirus sprendimus dėl koncentracijos, įskaitant tokių sprendimų indeksus pagal įmonės pavadinimą, bylos numerį, priėmimo datą ir sektorių,
- elektroniniu formatu EUR-Lex interneto svetainėje 32009M5427 dokumento numeriu. EUR-Lex svetainėje galima rasti įvairius Europos teisės dokumentus (<http://eur-lex.europa.eu>).

Leidimas teikti valstybės pagalbą remiantis EB sutarties 87 ir 88 straipsnių nuostatomis
Atvejai, kuriems Komisija neprieštarauja

(2009/C 70/05)

Sprendimo priėmimo data	2009 2 25
Pagalbos Nr.	NN 116/02 ex N 563/02
Valstybė narė	Nyderlandai
Regionas	—
Pavadinimas (ir (arba) pagalbos gavėjo pavadinimas)	Tijdelijke noodmaatregel: overname varkens wegens MPA-verontreiniging
Teisinis pagrindas	Artikelen 93 en 26 van de wet op de bedrijfsorganisaties. Algemene Voorwaarden tijdelijke noodmaatregel overname varkens wegens MPA-verontreiniging zoals vastgesteld door het Productschap Vee en Vlees
Priemonės rūšis	Vienkartinė kompensacija
Tikslas	Gyvūnų ir žmonių sveikata, užterštumo MPA prevencija, apsauga nuo patekimo į maisto grandinę
Pagalbos forma	Kiaulių skerdimo kompensacija ūkiams, kurie įtariami esantys užteršti MPA, kadangi šių ūkių kai kurių kiaulių bandinių užterštumo MPA testų rezultatai buvo teigiami
Biudžetas	6 350 000 EUR
Intensyvumas	Didžiausias intensyvumas: 100 % kiaulių vertės rinkoje
Trukmė	2002 m. rugpjūčio–rugsėjo mėn.
Ekonomikos sektoriai	Žemės ūkis – gyvulininkystės sektorius (kiaulininkystė)
Pagalbą teikiančios institucijos pavadinimas ir adresas	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit Postbus 20401 2500 EK Den Haag Nederland
Kita informacija	EB Sutarties 87 straipsnio 2 dalies b punktas – ypatingas įvykis

Sprendimo tekstą be konfidencialių duomenų oficialiaja(-iosiomis) kalba(-omis) galima rasti tinklalapyje:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/

Sprendimo priėmimo data	2009 1 13
Pagalbos Nr.	N 394/08
Valstybė narė	Ispanija
Regionas	Navarra
Pavadinimas (ir (arba) pagalbos gavėjo pavadinimas)	Ayudas para el fomento de sistemas de producción ganadera sostenibles
Teisinis pagrindas	Orden foral de la Consejería de Desarrollo Rural y Medio Ambiente, por la que se establecen las normas reguladoras para la concesión de las ayudas para el fomento de sistemas de producción ganadera sostenibles

Priemonės rūšis	Pagalbos schema
Tikslas	Pagalba agrarinės aplinkosaugos išsipareigojimams prisitaikant prie tvaresnių gyvulininkystės būdų Navaros ūkuose remti
Pagalbos forma	Tiesioginė dotacija
Biudžetas	12 000 000 EUR
Intensyvumas	Daugiausia 35 EUR už hektarą
Trukmė	Įki 2013 m. gruodžio 31 d.
Ekonomikos sektoriai	Žemės ūkio sektorius
Pagalbą teikiančios institucijos pavadinimas ir adresas	Departamento de Desarrollo Rural y Medio Ambiente del Gobierno de Navarra C/ Tudela, 20 31003 Pamplona (Navarra) ESPAÑA
Kita informacija	—

Sprendimo tekstą be konfidencialių duomenų oficialiaja(-iosiomis) kalba(-omis) galima rasti tinklalapyje:
http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

Tarybos atliktų paskyrimų sąrašas

2009 m. sausio ir vasario mėn. (socialinė sritis)

(2009/C 70/06)

Komitetas	Kadencijos pabaiga	Skelbimas OL	Keičiamas asmuo	Atsistatydinimas/paskyrimas	Vieta/nario/pakaitinio nario	Kategorija	Šalis	Paskirtas asmuo	Priklausymas	Tarybos sprendimo data
Darbuotojų judėjimo laisvės patariamasis komitetas	2010 9 24	C 253, 2008 10 4	Gaetan BEZIER	Atsistatydinimas	Nario	Darbdaviai	Prancūzija	Natacha MARQUET	FNSEA	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Yolanda PALACIO FERRERO	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Ispanija	Mario GRAU RIOS	Ministerio de Trabajo e Inmigración	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Mikko HURMALAINEN	Atsistatydinimas	Nario	Vyriausybė	Suomija	Leo SUOMAA	Ministry of Social Affairs and Health	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Anna-Liisa SUNDQUIST	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Suomija	Erkki YRJÄNHEIKKI	Ministry of Social Affairs and Health	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Matti LAMBERG	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Suomija	Ritva PARTINEN	Ministry of Social Affairs and Health	2009 2 23

Komitetas	Kadencijos pabaiga	Skelbimas OL	Keičiamas asmuo	Atsistatydinimas/paskyrimas	Vieta/nario/pakaitinio nario	Kategorija	Šalis	Paskirtas asmuo	Priklausymas	Tarybos sprendimo data
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Renate CZESKLEBA	Atsistatydinimas	Nario	Darbuotojai	Austrija	Karin ZIMMERMANN	Österreichischer Gewerkschaftsbund Sozialpolitik — Gesundheitspolitik	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	—	Paskyrimas	Pakaitinio nario	Darbuotojai	Austrija	Alexander HEIDER	Bundesarbeitskammer Abteilung Sicherheit, Gesundheit und Arbeit	2009 2 23
Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas	2010 2 28	L 64, 2007 3 2	Miloš JANOUŠEK	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Slovakija	Laurencia JANČUROVÁ	National Labour Inspectorate	2009 2 23
Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros valdyba	2010 11 7	C 271, 2007 11 14	Pilar CASLA BENITO	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Ispanija	Mario GRAU RIOS	Ministerio de Trabajo e Inmigración	2009 2 23
Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros valdyba	2010 11 7	C 271, 2007 11 14	Miloš JANOUŠEK	Atsistatydinimas	Nario	Vyriausybė	Slovakija	Laurencia JANČUROVÁ	National Labour Inspectorate	2009 2 23
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo valdyba	2010 11 30	C 282, 2007 11 24	Ana Cristina LÓPEZ LÓPEZ	Atsistatydinimas	Nario	Vyriausybė	Ispanija	Juan Pablo PARRA GUTIERREZ	Ministerio de Trabajo e Inmigración	2009 2 23
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo valdyba	2010 11 30	C 282, 2007 11 24	Birgit STIMMER	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Vyriausybė	Austrija	Petra HRIBERNIG	Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit	2009 2 23
Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondo valdyba	2010 11 30	C 282, 2007 11 24	Paul CLERINX	Atsistatydinimas	Pakaitinio nario	Darbdaviai	Belgija	Kris De MEESTER	VBO-FEB	2009 2 23

KOMISIJA

Euro kursas ⁽¹⁾

2009 m. kovo 23 d.

(2009/C 70/07)

1 euro =

Valiuta	Valiutos kursas	Valiuta	Valiutos kursas		
USD	JAV doleris	1,3558	AUD	Australijos doleris	1,9475
JPY	Japonijos jena	131,12	CAD	Kanados doleris	1,6753
DKK	Danijos krona	7,4506	HKD	Honkongo doleris	10,5054
GBP	Svaras sterlingas	0,92945	NZD	Naujosios Zelandijos doleris	2,3938
SEK	Švedijos krona	11,0760	SGD	Singapūro doleris	2,0493
CHF	Šveicarijos frankas	1,5301	KRW	Pietų Korėjos vonas	1 887,52
ISK	Islandijos krona		ZAR	Pietų Afrikos randas	12,8424
NOK	Norvegijos krona	8,6345	CNY	Kinijos ženminbi juanis	9,2623
BGN	Bulgarijos levas	1,9558	HRK	Kroatijos kuna	7,4667
CZK	Čekijos krona	26,820	IDR	Indijos rupija	15 693,39
EEK	Estijos kronos	15,6466	MYR	Malaizijos ringitas	4,9381
HUF	Vengrijos forintas	304,15	PHP	Filipinų pesas	65,060
LTL	Lietuvos litas	3,4528	RUB	Rusijos rublis	45,2775
LVL	Latvijos latas	0,7093	THB	Tailando batas	47,897
PLN	Lenkijos zlotas	4,5703	BRL	Brazilijos realas	3,0522
RON	Rumunijos lėja	4,2940	MXN	Meksikos pesas	19,1710
TRY	Turkijos lira	2,2674	INR	Indijos rupija	68,3040

⁽¹⁾ Šaltinis: valiutų perskaičiavimo kursai paskelbti ECB.

VALSTYBIŲ NARIŲ PRANEŠIMAI

Valstybių narių pranešama informacija apie valstybės pagalbą, suteiktą pagal Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 dėl EB Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai

(Tekstas svarbus EEE)

(2009/C 70/08)

Pagalbos Nr.	XR 51/07
Valstybė narė	Portugalija
Regionas	Ažores
Pagalbos schemos arba <i>ad hoc</i> pagalbos priedą gaunančios įmonės pavadinimas	SIDER — Sistema de Incentivos para o Desenvolvimento Regional dos Açores
Teisinis pagrindas	Decreto Legislativo Regional n.º 13/2005/A, de 1 de Julho. Decretos Regulamentares Regionais n.ºs 25/2005/A, de 6 de Dezembro, 12/2005/A, de 24 de Maio e 6/2006/A, de 16 de Janeiro
Pagalbos priemonės rūšis	Pagalbos schema
Planuojamos metinės išlaidos	3,5 mln. EUR
Didžiausias pagalbos intensyvumas	45 % Pagal reglamento 4 straipsnį
Įgyvendinimo data	2007 1 1
Trukmė	2007 12 31
Ekonomikos sektorius	Visi regioninės investicinės pagalbos reikalavimus atitinkantys sektoriai —
Pagalbą teikiančios institucijos pavadinimas ir adresas	Secretaria Regional da Economia Rua de São João, 47 9504-533 Ponta Delgada (S. Miguel) Açores PORTUGAL drace@azores.gov.pt
Skelbimo apie pagalbos schemą interneto adresas	www.azores.gov.pt
Kita informacija	—

Pagalbos Nr.	XR 52/07
Valstybė narė	Portugalija
Regionas	Ažores
Pagalbos schemos arba <i>ad hoc</i> pagalbos priedą gaunančios įmonės pavadinimas	Proenergia — Sistema de Incentivos à produção de energia a partir de fontes renováveis

Teisinis pagrindas	Decreto Legislativo Regional n.º 26/2006/A, de 31 de Julho
Pagalbos priemonės rūšis	Pagalbos schema
Planuojamos metinės išlaidos	1 mln. EUR
Didžiausias pagalbos intensyvumas	25 % Pagal reglamento 4 straipsnį
Įgyvendinimo data	2007 1 1
Trukmė	2013 12 31
Ekonomikos sektorius	Visi regioninės investicinės pagalbos reikalavimus atitinkantys sektoriai —
Pagalbą teikiančios institucijos pavadinimas ir adresas	Secretaria Regional da Economia Rua de São João, 47 9504-533 Ponta Delgada (S. Miguel) Açores PORTUGAL drace@azores.gov.pt
Skelbimo apie pagalbos schemą interneto adresas	www.azores.gov.pt
Kita informacija	—

V

(Skelbimai)

KITI AKTAI

KOMISIJA

Paraiškos paskelbimas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 dėl žemės ūkio produktų ir maisto produktų geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų apsaugos 6 straipsnio 2 dalį

(2009/C 70/09)

Šis paskelbimas suteikia teisę užprotestuoti paraišką pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 510/2006 ⁽¹⁾ 7 straipsnį. Pranešimai apie prieštaravimus turi būti perduoti Komisijai per šešis mėnesius nuo šio paskelbimo datos.

SANTRAUKA

TARYBOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 510/2006

„MAKÓI VÖRÖSHAGYMA“ arba „MAKÓI HAGYMA“

EB Nr.: HU-PDO-005-0387-21.10.2004

SKVN (X) SGN ( )

Šioje santraukoje informacijos tikslais pateikiami pagrindiniai produkto specifikacijos elementai.

1. **Kompetentinga valstybės narės įstaiga:**

Pavadinimas: Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium – Élelmiszerlánc-elemzési Főosztály
Adresas: 1055 Budapest
Kossuth Lajos tér 11.
MAGYARORSZÁG
Tel. +36 13014419
Faksas +36 13014808
El. paštas: zobore@fvm.hu

2. **Grupė:**

Pavadinimas: Magyarországi Hagymatermesztők, Feldolgozók, Forgalmazók Szakmaközi Szervezete, Szövetsége és Terméktanácsa
Adresas: 6900 Makó
Návay Lajos tér 5-7.
MAGYARORSZÁG
Tel. +36 62/212865, +36 62/213676
Faksas +36 62/213676, +36 62/212865
El. paštas: hagymatanacs@vnet.hu
Sudėtis: Gamintojai ir (arba) perdirbėjai (X) Kiti (X)

(¹) OLL 93, 2006 3 31, p. 12.

3. Produkto rūšis:

1.6 klasė – Vaisiai, daržovės ir grūdai, švieži arba perdirbti

4. Specifikacija:

(Reglamento (EB) Nr. 510/2006 4 straipsnio 2 dalyje nurodytų reikalavimų santrauka)

4.1. Pavadinimas:

„Makói vöröshagyma“ arba „Makói hagyma“

4.2. Aprašymas:

Makói vöröshagyma arba *Makói hagyma* (*Allium cepa* L.) – *Alliaceae* šeimos augalas, kuris gerai prisitaikė prie Mako regiono vietos sąlygų. Dėl geografinės aplinkos *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* būdingas didelis sausosios medžiagos kiekis, aštrus skonis ir ilgas vartojimo laikas. Gali būti naudojamos tik *Makói CR* (klimato sąlygoms atspari veislė), *Csanád* ir *Makói Bronz* veislės.

Svogūno gumbas yra sferinės formos, išilgai ašies pailgas; jo skersmuo – 35–80 mm. Geltonai rausvos spalvos, žvilgus, uždaros odelės, tvirtas daugiasluoksnis išorinis lukštas visiškai apsaugo vidinius svogūno gumbų lukštus. Minkštumas – tvirtas ir tankus, kaulo baltumo spalvos. Dėl Mako regionui būdingos auginimo technologijos ir sauso oro vasaros pabaigoje, sausosios medžiagos kiekis būna žymiai didesnis už vidutinį ir sudaro daugiau nei 16 % masės. Šis svogūnas gali būti ilgai sandėliuojamas, vėlai sudygsta, o jo sudėties savybės išlieka nepakitusios per visą žiemą. Nedidelis svogūno drėgnumas neskatina gedimo. Dėl didelio alilo sulfido kiekio jam būdingas stiprus ir pikantiškas skonis.

4.3. Geografinė vietovė:

Makói vöröshagyma arba *Makói hagyma* kilmės vietos nuoroda gali būti suteikta tik svogūnams, auginamiems toliau išvardytose kaimyninėms Čongrado and Bekešo apskrityms priklausančiose regiono gyvenviečių administracinėse zonose.

Regionui priklauso šios gyvenvietės:

- Čongrado apskritis: Makó, Királyhegyes, Apátfalva, Kövegy, Pitvaros, Magyarcsanád, Csanádpalota, Csanádalberti, Ambrózfalva, Nagyer, Földeák, Maroslele, Klárafalva, Ferencszállás, Kiszombor, Nagylak,
- Bekešo apskritis: Tótkomlós, Békéssámsón.

4.4. Kilmės įrodymas:

Makói vöröshagyma arba *Makói hagyma* kilmės vietos nuoroda gali būti suteikta tik svogūnams, kurių auginimas ir atsekamumas yra registruojami Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų registre. Šio registro autentiškumą tvirtina „Hagyma Terméktanács“ (Svogūnų produktų taryba).

Svarbi Saugomų kilmės vietos nuorodų ir saugomų geografinių nuorodų registro dalis – pagal reikalavimus atnaujinamas „Purškimo registras“.

Augintojo ar platintojo prašymu, Svogūnų produktų taryba tikrina visą technologinį gamybos procesą. Jeigu produktas tenkina jam keliamus reikalavimus, Produktų taryba jį gali ženklinti etikete „Hagyma Terméktanács által ellenőrzött minőség“ („Kokybė patvirtinta Svogūnų produktų tarybos“).

Produktų taryba padeda tikrinti, ar laikomasi su geografine nuoroda susijusių nuostatų ir ar teisėtai naudojamosi kilmės vietos nuoroda.

4.5. Gamybos būdas:

Dvejų metų auginimo būdas:

Taikant dvejų metų auginimo būdą iš tankiai pasėtų smulkių sėklų (vadinamųjų juodųjų sėklų) užauginti maži svogūneliai (vadinamieji svogūnų sėjinukai) sekančiais metais naudojami kaip pagrindinė (dauginamoji) medžiaga valgomiesiems svogūnams auginti.

Svogūnų sėjinukams auginti tinka lygus, vidutinio kietumo, purus, negrumstuotas dirvožemis, kuriame gausu humuso ir maistinių medžiagų, o jo pH reakcija – neutrali (tai vadinamosios Mako dirvožemio sąlygos).

Taikant sėjomainos sistemą viena iš būtinų sąlygų yra ta, kad svogūnai būtų sodinami ne dažniau nei kas penkeri metai.

Svogūnų sėjinukų auginimas:

Dirvožemio paruošimas. Dirvožemis giliai suariamas rudenį, spalio mėnesį, paruošimas užbaigiamas pavasarį. Sėjama vasario pabaigoje – kovo pradžioje į gerai išlygintas smulkaus puraus dirvožemio lysves 3–3,5 cm gylyje viena linija (20 cm atstumu) arba dviem linijomis (5–30 cm atstumu), į vieną hektarą išsėjant 100–120 kg sėklų (25–28 mln. sėklų/ha). Rugsėjimo viduryje, kai svogūnų sėjinukai subręsta, nuo jų yra nuimamas sudžiuvęs kotelis. Tuomet sėjinukai surenkami, nuo jų pašalinamas dirvožemis, jie džiovinami, transportuojami ir rūšiuojami pagal dydį.

Surūšiuoti svogūnų sėjinukai per rudenį turi būti laikomi laisvuose medžiaginiuose maišuose. Lapkričio mėnesį terminiu apdorojimu pradedama speciali Mako gamybos procedūra. Būtent terminis apdorojimas neleidžia susiformuoti žiedpumpuriams, kurie antrais metais išleistų stiebelį, ir taip svogūno roputę paverstų beverte. Terminio apdorojimo metu 12 dienų svogūnų sėjinukų laikymo temperatūra yra palaipsniui didinama nuo 3–5 °C iki 30–32 °C. Priklausomai nuo sėjinukų dydžio, tokia temperatūra išlaikoma 30–60 dienų (per šį laikotarpį temperatūra 10 dienų pakeliama iki 32–35 °C), o vėliau palaipsniui mažinama iki 10–14 °C, taip paruošiant sėjinukus sodinimui.

Valgomųjų svogūnų auginimas:

Taikant *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* auginimo būdą valgomasis svogūnas išauginamas antraisiais metais. Iš terminio apdorojimo patalpų iškelti svogūnų sėjinukai pavasarį yra nuvalomi, o sėklos apdorojamos nuo kenkėjų ir sėjamos palaipsniui šylančiame dirvožemyje iki balandžio vidurio. Sėkloms kaip ir svogūnų sėjinukams taikomi tie patys dirvožemio ir sėjomainos sistemos reikalavimai. Priklausomai nuo kiekio, viename tiesiniame metre 3–5 cm gylyje sėjama 15–25 sėklų.

Svogūnai turi būti tinkamai aprūpinti maistinėmis medžiagomis ir apsaugoti nuo piktžolių, o jiems taikoma integruota augalų apsauga turi būti tinkamai dokumentuota „Kenkėjų naikinimo registre“. Derlius nuimamas antrą rugsėjimo mėnesio pusėje: svogūnai surenkami, džiovinami laukuose, pakraunami ir išvežami, po to jie sukraunami į saugyklas arba išleidžiami į rinką.

Vienerių metų (auginimo iš sėklų) auginimo būdas:

Taikant vienerių metų auginimo būdą kovo mėnesį į vieną hektarą pasėjama 5–7 kg sėklų (900 tūkst.–1,1 mln. sėklų/ha), gautų iš „vienmečių svogūnų“, išaugintų naudojant *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* svogūnų sėjinukų genetinį fondą.

Kaip ir iš sėjinukų auginamiems svogūnams, auginimo metu atliekami tie patys auginimo ir derliaus nuėmimo veiksmai, bet augimo laikotarpis yra ilgesnis, derlius nuimamas rugsėjo viduryje, o tokios rūšies produkcijai yra reikalingos tinkamos drėkinimo sąlygos.

Surinkti svogūnai turi būti laikomi vėsioje, sausoje ir gerai vėdinamoje patalpoje. Jų sandėliavimo laikas ilgesnis nei kitų, tomis pačiomis sąlygomis laikomų, veislių, o kokybė beveik nesuprastėja iki kito balandžio–gegužės mėnesio.

Makói vöröshagyma arba *Makói hagyma* svogūnai yra rūšiuojami, fasuojami ir ženklinami etiketėmis augintojo arba kitose patalpose tam tikroje apibrėžtoje geografinėje zonoje tiesiogiai prižiūrint augintojui arba jo atstovui. Svogūnai fasuojami į 0,5, 1, 2, 5, 10 ir 15 kg megzto polietileno audinio (*raschel*) tinklelius ir 50 kg dėžes, arba po 3, 5 arba 10 vienetų. Tačiau gali būti naudojami ir kiti kiekiai bei fasavimo tipai. Produktas gali būti perfasuotas už apibrėžtos geografinės zonos ribų.

4.6. Ryšys su vietove:

Gamtiniai veiksniai:

Iš Centrinės Azijos kilęs svogūnas ypač gerai prisitaikė prie Mako regiono sąlygų. Regiono dirvožemiai susiformavo iš Marošo upės sąnašų, šiai keičiant savąją vagą. Liosiniuose ir aliuviniuose dirvožemiuose gausu maisto medžiagų. Jie pasižymi dideliu mikroelementų kiekiu, yra vidutinio tankumo, purūs, lygaus paviršiaus, gerai sulauko orą ir vandenį. Visos šios savybės daro teigiamą poveikį svogūno kokybei.

Būdingiausia Mako regiono klimato savybė – sausas ir karštos vasaros. Augimo metu būna daug saulės šviesos (2 100 valandų šviesos per metus), o aukštos temperatūros išlieka ilgą laiką (30 karštų dienų, vidutinė temperatūra 18,1 °C, sukaupioji suminė temperatūra – 3 340 °C). Visos šios klimato sąlygos (85–90 vasaros dienų) lemia tinkamų *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* savybių formavimąsi. Ilgadienių *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* augimui per dieną reikia 15 valandų šviesos – tai sąlyga, kurią tenkina minėtos Mako regionui būdingos klimato sąlygos. Svogūno galvutės vystymasis sulėtėja liepos – rugpjūčio mėnesiais, kai vyrauja šiltas bei sausas oras ir iškrenta mažas kritulių kiekis. Svogūno laiskai ir šaknys sudžiūsta, jis tampa maistingesnis, padidėja sausosios medžiagos kiekis, išoriniai svogūno galvutės lukštai suplonėja, išsivysto uždara, tvirta („šarvuota“) odelė bei išryškėja jų geltonai rausva spalva.

Dėl didelio sausosios medžiagos kiekio ir daugiasluoksnės, uždaros ir stiprios odelės (sandariai užsidariusios ties „kakleliu“) *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* gali būti ilgai sandėliuojami.

Žmogiškieji veiksniai:

Mako regione svogūnai auginami kelis šimtmečius. Turkijos valdžios nurodymu buvo naujai apgyvendintos kaimo vietovės ir jose greitai išaugo gyventojų skaičius. Todėl laisvos dirvos buvo padalytos į mažus sklypus, ir pradėjo trūkti žemės. XIX a. viduryje trys ketvirtadaliai gyventojų buvo žemę nuomojantys valstiečiai, kurie mažuose žemės plotuose buvo priversti intensyviai auginti augalines kultūras. Dėl to buvo pasirinktas svogūnas, kurio oda ir valgomoji dalis daugelį amžių buvo plačiai naudojami liaudies medicinoje.

Geografinė padėtis ir palankus rinkos pakilimas praeito amžiaus pabaigoje paskatino Mako svogūnų augintojus sunkiai dirbti, rūpintis ir atidžiai rūšiuoti, kol aukštos kokybės dirvožemyje užaugino aukštos kokybės regionines veisles. Siekdami šio tikslo jie išstobulino unikalią technologiją, kuri buvo sukurta išskirtinai atsižvelgiant į svogūno biologines savybes ir į konkretų regioną (dvimečio auginimo būdas). Vietiniams svogūnų augintojams būdinga verslininko dvasia, todėl jiems yra įprasta prekiauti tolimose rinkose ir trokšti rizikuoti.

Vietiniai svogūnų augintojai galėjo pasikliauti iš tėvų paveldėta svogūnų kultūra ir atsilaikė prieš emigracijos spaudimą amžių sandūroje. Jų dėka šis svogūnas įgijo iš tiesų tvirtą ir ilgalaikę reputaciją, o jo puikios savybės buvo pripažintos jau 1888 m. Briuselyje vykusiame „Didžiajame tarptautiniame mokslo ir pramonės konkurse“ (*Grand Concours International des Sciences et de l'Industrie*), o vėliau sulaukė kitų pripažinimų. Iš kartos į kartą perduota auginimo patirtis užtikrina tolesnį svogūnų auginimą regione.

1835 m. Miklóso Szirbiko aprašymas – seniausia turima rašytinė medžiaga apie svogūnų auginimą. Vėliau šia tema buvo išleistos Imre Palugyai ir Jánoso Reizmano knygos. Pačioje praeito amžiaus pradžioje regiono svogūnų augintojai – Mako svogūnų augintojai – leido savaitinį žurnalą „Svogūnų augintojas“. XX a. ketvirtajame dešimtmetyje prie svogūnų auginimo Mako regione daug prisidėjo Ferencas Erdei, kuris taip pat daug nuveikė svogūnų augintojų labui.

4.7. Kontrolės institucija:

„Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal“ – paskirtoji vaisių ir daržovių kontrolės institucija.

Pavadinimas: Csongrád Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság

Adresas: 6800 Hódmezővásárhely
Rárósi út 110.
MAGYARORSZÁG

Tel. +36 62/535741

Faksas +36 62/246036

El. paštas: Hodi.Laszlo@csongrad.ontsz.hu

Pavadinimas: Békés Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság

Adresas: 5602 Békéscsaba
Szarvasi út 79/1.
MAGYARORSZÁG

Tel. +36 66/529-257

Faksas +36 66/529-265

El. paštas: Mike.Zsolt@bekes.ontsz.hu

4.8. Ženklinimas etiketėmis:

Be etiketėje nurodomo teisės aktuose numatyto turinio, ant produkto pakuotės turi būti pateikta saugoma *Makói vöröshagyma* arba *Makói hagyma* kilmės vietos nuoroda ir, įtraukus nuorodą į Bendrijos registrą, Bendrijos logotipas.

Jeigu po vidaus kontrolės, kurią atlieka Svogūnų produktų taryba, gaunamas patvirtinimas, ant produkto pakuotės gali būti užrašoma „Hagyma Terméktanács által ellenőrzött minőség“ („Kokybė patvirtinta Svogūnų produktų tarybos“).

KLAIDŲ IŠTAISYMAS**Valstybių narių pripažintų natūralaus mineralinio vandens rūšių sąrašo klaidų ištaisymas**

(Europos Sąjungos oficialusis leidinys C 54, 2009 m. kovo 7 d.)

(2009/C 70/10)

72 puslapis, sąrašas:

yra:

„Prekės aprašymas	Šaltinio pavadinimas	Išgavimo vieta
Icelandic spring	Jadar spring area	Reykjavík“

turi būti:

„Prekės aprašymas	Šaltinio pavadinimas	Išgavimo vieta
Icelandic Glacial	Ölfus Spring	Hlíðarendi, Ölfus, Selfoss“